

ORIENTACIONES ANÁLISE MUSICAL II

O deseño competencial da Proba de Acceso á Universidade (PAU) implica que se avalíe a capacidade do alumnado para poñer en xogo os coñecementos adquiridos ao longo do bacharelato, co obxectivo de resolver as situacións e cuestións presentadas nas diferentes preguntas da proba. No caso da materia de **Análise Musical II** isto non implica unha reorientación absoluta, en tanto que se trata dunha materia de natureza eminentemente competencial en si mesma e polo tanto, este enfoque xa estaba implícito no deseño da proba anterior (2024). Trátase pois de desenvolver a propia natureza da materia, guiados polas prescricións que a normativa establece para esta convocatoria (2025) en relación co deseño da PAU.

En razón do antedito, a proposta da PAU 2025, mantén unha conexión coas competencias e contidos que xa estaban presentes no deseño da proba na convocatoria anterior (2024), ao tempo que se pon o acento nos aspectos competenciais propios do novo deseño (relacionar, construír respostas orixinais, etc.) e se aminoran as competencias relacionadas coa capacidade memorística.

Os contidos previstos para a preparación da proba son os establecidos no currículo da materia, de acordo cos bloques descritos na normativa básica do Estado e de modo máis específico na normativa autonómica (Decreto 157/2022) que para Análise Musical II, distribúense en dous bloques: Bloque 1, Técnicas de Análise Musical; Bloque 2, Xéneros Musicais. Se ben os contidos propios de cada bloque están orientados ao que se poderían considerar contidos sistemáticos (Bloque 1) e contidos que implican un desenvolvemento histórico (Bloque 2) respectivamente, na práctica ambos bloques atópanse estreitamente relacionados, como proba a coincidencia de algúns dos contidos específicos (CE1.3 = CE2.2, aínda que orientados a obxectivos distintos). É por iso que algunhas preguntas da proba poden estar orientadas a satisfacer estes diferentes obxectivos respecto duns mesmos contidos. En última instancia, subliñamos, espérase do alumnado que sexa capaz de imaxinar os contextos que se presentan, partindo das descrições que se achegan en cada caso, e de contestar as preguntas, relacionando coñecementos e creando respostas orixinais que, sendo diversas entre diferentes alumnos, poden ser perfectamente correctas en todos os casos.

Observarase que as preguntas teñen tamén un alcance competencial diverso. Comprendese que estamos diante dunha transformación no modelo da proba e polo tanto, da tipoloxía das competencias que se avalían, que debe realizarse de modo progresivo nas convocatorias vindeiras. É por iso, que xunto con preguntas de un perfil competencial baseado na relación de conceptos e creación de respostas orixinais con un carácter aberto, preséntase preguntas de perfil competencial máis memorístico, de acordo co carácter formativo e transformador que entendemos que a propia PAU adquire no actual contexto.

En relación cos contidos, como indicamos, estes son os establecidos no currículo da materia con carácter prescriptivo. Neste documento presentamos unha proposta de contidos con carácter orientativo, en relación coas diferentes preguntas do modelo e cos seus perfís competenciais específicos, que poden ser variables. Se ben teñen como dicimos un carácter orientativo, intentan facilitar a acción docente, ao tempo que proporcionar ao alumnado un estándar respecto do nivel de esixencia da proba e da variabilidade dos contidos esixibles.

Pregunta 1.

Autores, con indicación de xénero/s específicos.

Juan de la Encina. Villancico
Giovanni P. Palestrina. Misa/Motete
Claudio Monteverdi. Madrigal
Antonio Vivaldi. Concerto para violín solista
Juan Sebastián Bach. Cantata luterana
George F. Haendel. Ópera
Wolfgang A. Mozart. Sonata para piano
Ludwig van Beethoven. Cuarteto para cordas
Franz J. Haydn. Sinfonía.
Frederick Chopin. Nocturno para piano
Franz Schubert. Lied
Claude Debussy. Pezas para piano (Arabescas; Preludios)
Manuel de Falla. Canciones españolas

Pregunta 2.

Inclúense os contidos técnicos previstos no currículo do curso e materia.

Pregunta 3.

Atenderase particularmente aos xéneros relacionados para a Pregunta 1.

Pregunta 4.

Glosario

1. Alteracións: son uns signos que, colocados antes da nota e ao seu mesmo nivel, modifican a altura das notas naturais. Son: dobre díese, díese, becuadro, bemol e dobre bemol.
2. Ámbito melódico: é o intervalo entre a nota máis grave e a máis aguda dunha melodía.
3. Anacruse: nota ou grupo de notas iniciais dunha frase que, ao non levar acento, preceden a un tempo forte ou acentuado.

4. **Aria:** é unha composición musical para voz solista con acompañamento, xeralmente dentro de unha obra musical maior e cuxa estrutura varía no tempo. Tamén se denomina así a unha peza instrumental escrita neste estilo.
5. **Armadura:** é o conxunto de alteracións colocadas ao principio do pentagrama, entre a clave e o compás, que nos indican a tonalidade da obra musical.
6. **Baixo Alberti:** é unha figura de acompañamento situada na man esquerda da música para teclado do século XVIII, na que as notas do acorde tócanse sucesivamente nunha determinada orde.
7. **Baixo cifrado:** unha melodía de baixo á que se lle engaden números arábigos para indicar as harmonías do acompañamento.
8. **Baixo continuo:** é unha liña de baixo independente que se prolonga ao longo dunha peza musical e sobre o que se realizan harmonías cun instrumento polifónico.
9. **Cadencia:** fragmento co que se conclúe unha frase, sección ou toda a obra. É un termo sinónimo de repouso.
10. **Caldeirón:** é un semicírculo cun punto dentro que colocado encima ou debaixo dunha nota musical ou silencio, permite ao executante/s aumentar a súa duración segundo o seu criterio.
11. **Clave:** é un signo que, colocado ao principio do pentagrama e sobre unha das súas liñas, determina o nome e a altura absoluta da nota colocada na devandita liña e correlativamente, das demais.
12. **Coda:** é unha sección conclusiva engadida que segue ao que sería a conclusión estrutural dunha obra, ampliando a sección cadencial.
13. **Retrouso:** texto e/ou música que se repite a intervalos regulares no curso dunha obra musical.
14. **Figuras musicais:** son as distintas formas que adoptan as notas musicais para determinar a súa duración (redonda, branca, negra, etc.)
15. **Imitación:** procedemento contrapuntístico consistente na presentación sucesiva dun mesmo material melódico ou rítmico en dúas ou máis voces, sen que se reproduza o devandito material de forma necesariamente exacta.
16. **Intervalo:** diferenza de altura entre dous sons que se poden oír sucesiva ou simultaneamente. Na música occidental a distancia máis pequena entre dous sons é o semitón.
17. **Instrumentación ou orquestración:** é o resultado tímbrico da combinación concreta dos instrumentos e/ou voces, utilizados nunha peza musical.
18. **Melodía acompañada:** é unha textura composta por unha liña melódica que se escoita en primeiro plano e outro material sonoro, normalmente harmónico, que fai o acompañamento nun segundo plano.
19. **Modulación:** é o proceso mediante o que se produce un cambio de tonalidade na música tonal. Pode ser un proceso sinxelo ou complexo dependendo da intencionalidade do compositor.

20. Notas a contratempo: notas que, precedidas e seguidas de silencio, ocupan unha parte ou tempo débil no compás.
21. Nota de paso: son notas alleas ao acorde e situadas habitualmente en parte ou fracción débil do compás. Estas notas conectan por movemento conxunto dúas notas reais do acorde.
22. Nota pedal: nota mantida nunha voz, xeralmente na voz do baixo, aínda que pode aparecer en voces superiores, e sobre a que se realizan diversas harmonías e/ou melodías.
23. Recitativo: é un estilo de composición sobre un texto, no que se imitan e subliñan as inflexións, os ritmos e a sintaxe da fala natural. Emprégase na ópera e noutros xéneros, cun acompañamento instrumental sinxelo.
24. Romance: é un xénero musical do renacemento español. A súa forma estrutural consiste nunha melodía de catro frases musicais que se repiten para cada estrofa do texto.
25. Rondó: forma musical na que hai unha reaparición constante dunha sección chamada retrouso que alterna con outras chamadas coplas ou estrofas.
26. Nota sensible: a sétima nota das escalas maiores e menores (harmónica e melódica) que vai en sentido ascendente, a medio ton da tónica.
27. Síncope: son que comeza en tempo ou parte débil e prolóngase sobre a parte ou tempo forte do compás.
28. Sprechstimme: trátase da utilización da voz a medio camiño entre a fala e o canto. Require unicamente a reprodución aproximada da altura das notas. Adoita escribirse cunha (x) como cabeza da nota ou sobre a plica.
29. Suite: é unha composición instrumental que resulta da sucesión de varios movementos independentes. No renacemento e no barroco a suite componse dunha sucesión de danzas contrastantes en carácter e velocidade.
30. Tabulatura: notación musical que utiliza letras, números ou outros signos para especificar a música en orde á execución nun instrumento musical, no canto da notación convencional en pentagrama.
31. Texturas homofónica e contrapuntística: homofónica é cando as melodías que interveñen seguen unha rítmica case idéntica, de forma simultánea. Contrapuntística é cando as liñas melódicas son independentes.
32. Textura monofónica e polifónica: cando soa unha única melodía temos unha textura monofónica, tamén chamada monódica; cando hai dúas ou máis liñas melódicas superpostas, é textura polifónica.
33. Textura musical: forma na que os materiais melódicos, rítmicos e harmónicos se combinan nunha composición, determinando así a calidade sonora global dunha peza.
34. Tonalidade: sistema xerárquico de ordenamento de sons de diferente altura (normalmente de unha escala de sete notas nunha oitava) en relación cun son de referencia, chamado tónica.
35. Tono homónimo: é a tonalidade de igual nome e distinto modo, por exemplo: Dó maior e Dó menor.

36. Tono relativo: é a tonalidade de igual número de alteracións fixas (armadura) e distinto modo doutra tonalidade dada. Están entre si a distancia dunha terceira menor, por exemplo: Dó maior e La menor.

37. Tons (ou tonalidades) veciños: chámase así ao conxunto de tonalidades respecto dun ton dado, conformado pola tonalidade relativa e as tonalidades cunha alteración de máis ou de menos en relación coa dada.

38. Tríada: acorde de tres notas construído por superposición de terceiras (terceira e quinta). Dependendo dos intervalos pode ser: aumentada, maior, menor, etc.

39. Timbre: é a cualidade do son que diferencia unha mesma altura cando é interpretada por instrumentos ou voces diferentes.

40. Villancico: é unha forma musical que foi moi popular en España e Portugal entre os séculos XV e XVIII. Orixinariamente eran composicións profanas con retrouso, a varias voces (vogais e/ou instrumentais) e de orixe popular, de aí o nome.